

AB VE ERMENİSTAN ARASINDA DERİNLEŞEN ORTAKLIK

Tuğçe TECİMER

-

Avrupa Birliği ile Ermenistan, 2 Aralıkta ikili ilişkilerinde yeni bir dönemi simgeleyen AB [] Ortaklığı için Stratejik Gündemi kabul ederek işbirliklerini daha üst bir düzeye taşımıştır. AB [] Ortaklık Konseyi tarafından onaylanan bu yeni çerçeve, 2017de belirlenen ortaklık önceliklerinin yerine geçerek daha kapsamlı, daha iddialı ve uzun vadeli bir yol haritası sunmaktadır. Stratejik Gündemin kabulü, tarafların siyasi, savunma ve güvenlik, ekonomik ve sektörel alanlarda işbirliğini derinleştirme iradesini açık biçimde ortaya koyarken; CEPAnın (Kapsamlı ve Genişletilmiş Ortaklık Anlaşması) öngördüğü ortak vizyonu da somutlaştırmaktadır. Yapılan açıklamaya göre Bu yeni ortaklık anlayışı, yalnızca Ermenistanın AB ile ilişkilerini güçlendirme yönündeki isteğine yanıt vermekle kalmamakta, aynı zamanda son dönemde ikili ilişkilerde oluşan yeni dinamiklere de uyum sağlamaktadır. Demokrasi ve hukukun üstünlüğü, yargı reformu, insan hakları, sosyo-ekonomik kalkınma, bağlantısallık, enerji güvenliği, dijital dönüşüm, ticaretin çeşitlendirilmesi ile güvenlik ve savunma alanlarındaki işbirliği gibi geniş bir çerçeveyi kapsayan Stratejik Gündem, AB [] ilişkilerinin geleceğini şekillendirecek bütünsel bir çerçeve sunmaktadır. [1]

Görüldüğü üzere Stratejik Gündem, AB [] ilişkilerini yalnızca ekonomik veya diplomatik boyutta değil; savunma ve güvenlikten, vize prosedürlerindeki kısıtların daha esnek hale getirilmesine kadar uzanan kapsamlı bir çerçeveye taşımaktadır. Güney Kafkasyada bölgesel dengelerin hızla değiştiği, Rusyanın etkisinin gözle görülür biçimde azaldığı ve ABDnin TRIPP girişimi üzerinden bölgedeki görünürlüğünü artırdığı bir dönemde bu Gündemin kabul edilmesi ile beraber ABnin Güney Kafkasya politikasında yeni bir sayfa açmayı ve bölgede nüfuz alanı kurmayı amaçladığı düşünülebilir.

Gündemin içeriği ve Ermenistana yönelik sergilenen tutum, ABnin uzun süredir eleştirilmekte olan seçici normatif yaklaşımının yeni bir örneği olarak da değerlendirilebilir. Açıkça görüldüğü üzere AB'nin Ermenistana yönelik politikaları, Birliğin diğer aday ülkelere uyguladığı standartlardan belirgin biçimde farklılaşmaktadır. Demokrasi, hukuk devleti ve insan hakları gibi normatif değerleri dış politikasının temel dayanakları olarak sunan AB, Ermenistan söz konusu olduğunda bu değerlerin uygulanmasına ilişkin izleme mekanizmalarını daha esnek, daha yumuşak ve daha az bağlayıcı bir şekilde işletmektedir.

Benzer bir durum ekonomik ve mali yardımlar alanında da dikkat çekmektedir.

Ermenistana sağlanan destekler, diğer aday ¼lkelere kıyasla daha sınırlı koşullara bağlanmakta; reform y¼k¼ml¼l¼kleri daha geniş bir takvime yayılmakta ve yaptırım tehdidi çok daha d¼ř¼k d¼zeyde tutulmaktadır. Dolayısıyla ABnin normatif dış politika iddiaları ile sahadaki pratik uygulamaları arasındaki uyumsuzluk net bir şekilde g¼r¼lmektedir. Bu uyumsuzluk, Birliğin b¼lgesel çıkarları s¼z konusu olduğunda normatif s¼ylemin ikinci plana atılma eğilimine dair tartışmaları desteklemektedir.

Bu bağlamda AB [] ilişkilerindeki son gelişmeler, Birliğin G¼ney Kafkasyaya y¼nelik stratejik önceliklerinin yeniden tanımlandığı bir s¼rete olduğuna işaret etmektedir. ABnin Ermenistanı b¼lgesel istikrarın merkezine yerleştiren yaklaşımı, yalnızca normatif taahh¼tlerden değil, aynı zamanda jeopolitik kaygılardan beslenmektedir. Ukrayna savaşının ortaya çıkardığı kaygılar, Rusyanın b¼lgedeki zayıflayan kapasitesi ve İranın etkinliği etrafında şekillenen yeni b¼lgesel denge, Ermenistanı AB açısından kritik bir ortak haline getirmiştir. Bu nedenle ABnin Ermenistana y¼nelik daha esnek bir politika benimsemesi, bir y¼n¼yle stratejik kaygıların normatif s¼ylemin ¼n¼ne geçtiğini g¼stermektedir. Bu erevede Stratejik G¼ndem, ¼st¼ kapalı da olsa ABnin Ermenistanı b¼lgesel politikalarında bir kilit ortak olarak konumlandırma arzusunun da ortaya koymaktadır.

ABnin Ermenistana y¼nelik ¼zel bir tutum sergilemesi, Birliğin aday ¼lkeler ve komşu devletler nezdindeki normatif g¼venilirliđini aşındırma potansiyeline sahip olduğu ařık¼ardır. T¼rkiye, G¼rcistan ve Balkan ¼lkeleri gibi uzun s¼redir reform s¼relerini AB normlarına uyum çerçevesinde y¼r¼ten akt¼rler açısından bu yaklaşımın, AB politikalarının tutarlılığına y¼nelik soru işaretleri oluşturacağını d¼ř¼nmek yanlış olmayacaktır.

Ermenistan açısından bakıldığında ise g¼ncel gelişmeler, dış politikada yeni bir y¼nelim arayışının ve Rusyaya olan bağımlılığın azaltılması stratejisinin ¼nemli bir dayanak noktasını oluşturmaktadır. Ermenistan için, AB ile daha yakın siyasi ve ekonomik ilişkiler; dış politika ve g¼venlik garantilerinin g¼çlendirilmesi açısından ¼nemli g¼r¼lmektedir. Bununla birlikte bu y¼nelimin ne ¼l¼de s¼rd¼r¼lebilir olduğu, b¼lgesel fakt¼rler g¼z ¼n¼ne alındığında ABnin s¼reci ne ¼l¼de s¼rd¼rebileceđi ve Ermenistanın i politikasındaki gelişmelerin nasıl ilerleyeceği vb. konularla yakından ilişkili olacaktır.

Sonuç olarak, Stratejik G¼ndem yalnızca AB [] ilişkilerinde teknik bir işbirliği oluşturmakla kalmamakta, aynı zamanda G¼ney Kafkasyada ABnin G¼rcistan-Azerbaycan-Ermenistan arasında önceliğini de ortaya koyan bir girişim niteliği de taşımaktadır. Bununla birlikte, ABnin Ermenistana tanıdığı geniş manevra alanı, Birliğin dış politika s¼ylemindeki ikilemi de açıkça g¼stermektedir.

[1] European Union and Armenia Adopt New Strategic Agenda to Deepen Partnership, European Commission, 2 December 2025, https://enlargement.ec.europa.eu/news/european-union-and-armenia-adopt-new-strategic-agenda-deepen-partnership-2025-12-02_en

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: TECİMER, Tuğçe. 2026. "AB VE ERMENİSTAN ARASINDA DERİNLEŞEN ORTAKLIK ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 106. Aralık 08. Erişim Mayıs 05, 2026. <https://avim.org.tr/tr/Yorum/AB-VE-ERMENISTAN-ARASINDA-DERINLESEN-ORTAKLIK>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır